

У В І Д.

1. ЩО ТАКЕ ГРАМАТИКА Й ЯК ЇЇ РОЗУМІТИ.

Граматика — слово грецьке. Колись воно значило стільки, що тепер наша азбука. Отже в нас ще й досі звуть *грамотою* — штуку писати та читати, *граматка* — це буквар, *грамотний* — це такий чоловік, що вміє читати та писати. Ми все ще балакаємо про неграмотних, п'ганенько грамотних та добре грамотних. У цих словах усе ще містить ся давнє значіння слова „граматика“.

Тепер під граматикою розуміють *збір законів*, які є в якійсь мові. Мова річ жива, і все, що живе, має свої закони, по яким живе. Так, як сама природа. Ці закони пізнаєть ся по *явищах*. І мова, як кожна природна річ, має свої *явища*. Ті явища одні на одні впливають, одне явище друге витискає, щоб собі заняти його місце в мові, то через те й закони мови змінюють ся, і разом із тим зміняєть ся й мова.

Мов на світі багато. Одні живуть та розвивають ся, другі гинуть, розвинувши ся, треті завмірають, що не встигли ще й розвинути ся. Це так цілком, як у природі: одне живе, друге гине старим, третє пропадає, не дійшовши до свого розвитку.

Звичайно поділяємо мови на

живі й мертві.

Живі — то такі мови, що ними тепер люде балакають, *мертві* ж такі, що ними колись люде балакали, писали навіть книжки, — але з часом перестали балакати, то так вони й замерли. До мертвих мов належать: *єврейська* (не